

Motion till riksdagen 2005/06:L341

av **Kenneth Johansson m.fl. (c)**

Öppen samhällsgemenskap för alla – motion om HBT-frågor

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Det är dags att fullt ut erkänna alla personers lika rätt och värde oavsett vem man älskar. Samhällsgemenskapen är till för alla! Familjen är viktig och lika mycket värd oavsett om den består av ensamstående med barn, två kvinnor med barn, två män med barn, en kvinna och en man med barn, eller bara två människor som älskar varandra och vill leva ihop. Arbetet med att bekämpa förtryckande attityder måste pågå på alla samhällets arenor, inte minst i det civila samhället. Under de senaste årtiondena har de flesta direkt diskriminerande lagar försvunnit, men det behövs en slutlig översyn med målsättningen att all lagstiftning och all myndighetsutövning är fri från diskriminering år 2008.

I stora delar av världen utsätts homo-, bi- och transpersoner för ett brutalt förtryck. Sverige måste vara en stark och verksam kraft för HBT-personers mänskliga rättigheter i hela världen.

Bland förslagen i motionen kan nämnas:

- Könsneutral äktenskapslagstiftning.
- Internationellt erkännande genom FN-konvention att rätt till likaberättigande och frihet från diskriminering för homo-, bi- och transpersoner är en mänsklig rättighet.
- Ett uttalat HBT-perspektiv i svensk utrikespolitik.

Nya förslag är:

- En slutlig översyn av all svensk lagstiftning och myndighetsutövning i syfte att ta bort alla diskriminerande bestämmelser till år 2008.
- Likabehandling av homo- och heterosexuella par vid assisterad befruktning.

Fel! Okänt namn på

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	2
Förslag till riksdagsbeslut	3
Inledning	5
Familjen	5
Könsneutral äktenskapslagstiftning	6
Adoptioner	7
Likaberättigande till insemination	7
Mödravård, barnavård och familjerådgivning	8
Samhällsgemenskapen	8
Genomför en slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning för att rensa ut bestående särbehandling	8
HBT-personers psykosociala situation	10
Ungdomar och utbildning	10
Bemötande inom socialtjänsten m.m.	11
Våld och brott mot homo-, bi- och transpersoner	12
Homosexuella inom försvaret	12
Internationellt	13
HBT-flyktingar	13
HBT-kompetens i utrikesförvaltningen	13
FN-konvention om rättigheter avseende sexuell läggning och könsidentitet	14
Ta upp HBT-indikatorer i Human Development Report	14
Sveriges arbete i EU	14

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att den svenska HBT-politiken bör vägledas av principen om alla människors lika värde och rätt till likabehandling, kamp mot både formell och social diskriminering, alla goda familjers likaberättigande, attitydpåverkan och internationellt engagemang.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om en könsneutral äktenskapslagstiftning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att borgerliga vigselförrättare också skall vara partnerskapsförrättare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att hetero- och homosexuella par skall likställas vid landstingens fastställande av regler och avgifter för assisterad befruktning.²
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av lagen om likabehandling av studenter i högskolan så att den gäller även vid polis- och militärhögskolorna.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om en slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning i syfte att Sverige den 1 januari 2008 inte skall ha några lagar och förordningar som innebär diskriminerande åtskillnad mellan heterosexuella och homosexuella samt stadfästa icke-diskrimineringsprincipen i grundlagen.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om en utredning av HBT-personers psykosociala situation.²
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om åtgärder i stat, landsting och kommuner för att underlätta situationen för unga HBT-personer.²
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om uppdrag till Skolverket att utarbeta riktlinjer för att säkerställa kompetens i HBT-frågor hos skolans personal samt hur skolorna kan arbeta för att främja ett jämlikt klimat för unga HBT-personer på skolorna.⁴
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen med avseende på HBT-frågor.⁴
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att Skolverkets och Högskoleverkets tillsyn av utbildningsverksamheten också bör innefatta förekomsten av fördomsfulla läromedel eller kurslitteratur.⁴
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att Högskoleverket bör undersöka för vilka yrken det kan vara befogat att säkerställa att kunskaper om HBT-frågor och bemötandefrågor förmedlas och på vilket vis detta bör ske.⁴
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om en nationell kampanj för nolltolerans mot språkvåld.⁴

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att skolan skall vara en miljö som ger goda förutsättningar för alla elevers personliga utveckling, de krav det ställer på personalens medvetenhet och kompetens, på samlevnadsundervisningens kvalitet och på läromedlens innehåll vad avser sexuell läggning och könsidentitet.⁴
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om HBT-kompetens för yrkesgrupper som möter människor i känsliga situationer eller fattar beslut om människors personliga förhållanden.²
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om våld och brott mot homo-, bi- och transpersoner.³
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om internationella insatsstyrkor och svenska soldaters villkor i dessa.⁵
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om efterlevnad av riksdagens beslut att förföljelse på grund av sexuell läggning och könsidentitet skall vara giltigt asylskäl.⁶
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att Sverige i FN bör arbeta för antagandet av en konvention som erkänner likaberättigande och frihet från diskriminering för homo-, bi- och transpersoner som en mänsklig rättighet.⁷
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om HBT-perspektiv i Human Development Report.⁷

¹Yrkandena 1 och 6 hänvisade till KU.

²Yrkandena 4, 7, 8 och 15 hänvisade till SoU.

³Yrkandena 5 och 16 hänvisade till JuU.

⁴Yrkandena 9–14 hänvisade till UbU.

⁵Yrkande 17 hänvisat till FöU.

⁶Yrkande 18 hänvisat till SFU.

⁷Yrkandena 19 och 20 hänvisade till UU.

Inledning

Människor som älskar en person av samma kön är lika mycket värda och ska ha samma rättigheter och skyldigheter och samma delaktighet i samhällsgemenskapen som människor som älskar en person av motsatt kön. Det är en viktig politisk uppgift att fördriva de sista resterna av formell diskriminering av homo-, bi- och transpersoner samt för att intensifiera kampen mot den sociala diskriminering som fortfarande pågår i stora delar av samhället trots stora framsteg under senare år. Samhällsgemenskapen är till för alla!

Familjeperspektivet är särskilt viktigt eftersom nära och ansvarsfulla mellanmänniskliga band är av största betydelse för människors livskvalitet och bidrar till ett bättre fungerande samhälle. Familjer kan se ut på olika vis men är alla lika värdefulla, förutsatt att de bygger på respekt och kärlek.

Det senaste decenniet har präglats av en mycket stark positiv förändring av både allmänhetens och politikens attityder till homo-, bi- och transpersoners likaberättigande. Detta får dock inte dölja det faktum, att förtrycket fortfarande är stort – inte minst i många sociala sammanhang – och att många HBT-personer känner utanförskap och rädsla. Alltför många tvingas leva i lögn av fruktan för omgivningens fördomar. Det är rädsor som har sitt pris i form av psykisk ohälsa och självmord. Politiken måste helhjärtat ta ställning för att ändra dessa attityder.

I stora delar av världen är läget mycket mörkare. Förbud mot homosexualitet, dödsstraff och stark social intolerans förekommer i många länder. Även inom Europeiska unionen skiftar HBT-personers ställning kraftigt från land till land. Även om likaberättigande för HBT-personer inte finns med bland FN:s mänskliga rättigheter, har de precis samma status som andra stadganden om minoriteters likaberättigande. Den svenska HBT-politiken måste ha ett tydligt internationellt perspektiv för att hävda alla människors lika rätt och värde oavsett vem man älskar och oavsett var man bor.

Vad som ovan anförts om att den svenska HBT-politiken ska vila på principen om alla människors lika värde och rätt till likabehandling, kamp mot både formell och social diskriminering, alla goda familjers likaberättigande, attitydpåverkan och internationellt engagemang bör ges regeringen till känna.

Familjen

Kvinnor och män, som älskar personer av samma kön, ska ha samma möjligheter att bilda familj och samma rätt till respekt för sin familjebildning som heterosexuella. En repressiv syn på homo- och bisexualitet samt transsexualism bidrar till att försvåra fasta och ärliga relationer för dessa människor. Det är ett socialt övergrepp mot homosexuella. Samtidigt undergräver denna form av agitation familjens värde genom att förknippa det med trångsynthet och intolerans. Ett öppnande för samkönade par att gifta sig och skaffa barn är en viktig signal, att de vackra orden om familj och gemenskap omfattar alla älskande människor på samma villkor. Ett erkännande av alla familjers lika-

Fel! Okänt namn på

berättigande bidrar till att stärka även de heterosexuella familjebildningarnas ställning i samhället och politiken.

Könsneutral äktenskapslagstiftning

Människor som älskar varandra och har för avsikt att bilda en varaktig familjerelation vill ofta tydliggöra detta ställningstagande för sig själva och för omvärlden genom att ingå äktenskap. De juridiska aspekterna är naturligtvis viktiga, men det ceremoniella bekräftandet av kärlekslöftena är troligen ännu viktigare för många. Alla par, oavsett könssammansättning, bör ges samma möjlighet såväl till de juridiska rättigheterna, som till den offentliga bekräftelsen som äktenskapet innebär.

Den nuvarande äktenskapslagstiftningen har sitt ursprung från den tid då svenska kyrkan var en del av staten och bör därför förändras. Naturligt är att gällande lagstiftning ska omfatta alla människor, oavsett religion och trosåskådning med respekt för dess särart och traditioner. Att t.ex. i lagen föreskriva att alla religioner från ett visst datum ska viga människor av samma kön, eller att detta ska ske på ett visst sätt är vare sig lämpligt eller möjligt.

Samtidigt är det viktigt att lagstiftningen uppfyller kriterierna att kunna reglera samlevnaden för människor av samma kön, för att garantera samma rättstrygghet oavsett val av levnadsform. På denna grundval eftersträvar Centerpartiet en könsneutral äktenskapslagstiftning och att familjinstitutionen därigenom öppnas för alla par på lika villkor.

Utgångspunkterna för en ny äktenskapslagstiftning bör vara följande:

1. Skapa en juridiskt reglerad samlevnadsform, dvs. för samman äktenskapsbalken och lagen om registrerat partnerskap i en lagstiftning.

2. Samfund, inklusive Svenska kyrkan, ska kunna godkännas så att en religiös ceremoni i det enskilda samfundets regi även gäller som legal vigsel i lagstiftningens mening. Staten bör ej reglera formen för vigseln eller personernas kön.

3. Borgerliga vigselförrättare som regleras i den nya äktenskapsbalken ska ej kunna neka förrättning med hänvisning till personernas kön.

Centerpartiet ställer sig avvisande till ett generellt avskaffande av samfundens vigselrätt eftersom den officiella och religiösa sanktioneringen är av stor betydelse för många människor och eftersom vi, som parti, inte ser någon anledning att bidra till ett försvagande av äktenskapsceremonins betydelse. Centerpartiet har gott hopp om att de kyrkliga och religiösa samfundens vigselakter så småningom kommer att öppnas också för homosexuella. Utvecklingen inom Svenska kyrkan är löftesrik och kan troligen komma att bidra till att frågan kan behandlas även inom andra samfund.

Riksdagen begärde våren 2004 att regeringen skulle låta utreda frågan om en könsneutral äktenskapslagstiftning. Centerpartiet förutsätter att regeringen snarast möjligt låter utredningen följas av förslag till lagstiftning så att frågan inte ytterligare förhalas.

Vad som ovan anförts om en könsneutral äktenskapslagstiftning och utgångspunkterna för denna bör ges regeringen till känna.

I avvaktan på riksdagsbeslut om könsneutral äktenskapslagstiftning bör lagstiftningen ändras så att borgerliga vigselförrättare också ska vara partnerskapsförrättare. Detta bör riksdagen besluta.

Adoptioner

För många människor är ett av livets stora meningar och mål att skaffa barn. Det är en positiv önskan som bygger på kärlek och ansvarstagande. Tendensen i den allmänna debatten att framställa det som ett uttryck för egoism när homosexuella par uttrycker önskemålet att skaffa barn är missriktad.

Centerpartiet var det borgerliga parti som först tog ställning för att homosexuella par skulle ha rätt att ansöka om och prövas för adoption på samma villkor som heterosexuella par och bidrog på ett tydligt sätt i riksdagen till att beslut i frågan kunde fattas våren 2002. Ännu har inte något homosexuellt par godkänts för adoption och antalet ansökningar är mycket lågt. En förklaring till detta är bristande tilltro till att de i praktiken skulle bli godkända. Det har markerats att många länder som svenskar adopterar barn ifrån inte skulle godkänna adoptioner till homosexuella par. Det kan också bero på att homosexuella par misstror den svenska adoptionsbyråns goda vilja när det gäller att tillämpa den beslutade lagstiftningen. Centerpartiet har tidigare framhållit att det finns behov att följa tillämpningen av den ändrade lagen noggrant liksom att undersöka huruvida det finns behov av informationsinsatser för att tydliggöra lagens mening att alla par, oavsett könssammansättning, ska prövas på samma villkor. Ett sådant arbete är nu på gång och vi avvaktar resultatet av detta arbete.

Likaberättigande till insemination

Sedan den 1 juli 2005 har sammanlevande lesbiska kvinnor rätt till assisterad befruktning vid svenska kliniker. Centerpartiet tog tidigt ställning för denna ståndpunkt och har varit pådrivande för att få fram denna lagstiftning.

Det kan väntas en debatt om huruvida homosexuella kvinnor ska vara berättigade till samma offentliga subventioner som ofrivilligt barnlösa heterosexuella par. Centerpartiets ståndpunkt är att homosexuella par som önskar barn är lika ofrivilligt barnlösa som motsvarande heterosexuella par. Landsingen bör avgöra i hur hög grad sådana operationer bör finansieras med skattemedel, men på ett sätt som likställer hetero- och homosexuella par. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Mödravård, barnavård och familjerådgivning

Förtroendefulla kontakter med mödravårds- och barnavårdscentraler är betydelsefull för alla föräldrar och barn. Det måste finnas kompetens och medvetenhet om HBT-frågor inom barna- och mödravård så att ett bra bemötande kan säkerställas. På annan plats i motionen uppmanar vi riksdagen att begära att regeringen ska lägga fram förslag utifrån en departementspromemoria som föreslår skärpt antidiskrimineringslagstiftning inom bl.a. hälso- och sjukvården.

Familjerådgivningen kan ofta spela en viktig roll för att hjälpa makar att hantera relationsproblem och rädda och förbättra sitt familjeliv. Familjerådgivningen ska också stå till förfogande för homosexuella par med eller utan barn på ett så kompetent och kvalitativt sätt att dessa känner sig bekväma att ta familjerådgivningens tjänster i anspråk. Centerpartiets förslag om detta i förra årets motion har ännu inte behandlats varför vi inte kan göra någon hemställan i denna motion.

Samhällsgemenskapen

Som ovan nämnts har de senaste decennierna inneburit en dramatisk förbättring av HBT-personers ställning i samhället såväl juridiskt som vad beträffar allmänhetens attityder. Både formellt och praktiskt har diskrimineringen minskat, men fortfarande återstår mycket att göra för att homo-, bi- och transpersoner ska behandlas på samma sätt som heterosexuella i samhället. Centerpartiets mål är att samhällsgemenskapen fullt ut ska välkomna och bekräfta alla människor som lika mycket värda.

Genomför en slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning för att rensa ut bestående särbehandling

Många homo-, bi- och transpersoner upplever fortfarande diskriminering i arbetslivet och andra delar av samhällslivet. Undersökningar i andra jämförbara länder tyder på att homo-, bi- och transpersoner missgynnas i löneutveckling och karriärutsikter jämfört med personer med motsvarande utbildnings- och kompetensnivå. En nyligen publicerad svensk undersökning visar att många HBT-personer känner sig besvärade eller hindrade av fördomar på sin arbetsplats.

För att råda bot på detta krävs en grundlig samhällsdebatt och den typ av attitydförändringar som blir följden av samtalen mellan människor på arbetsplatser, i familjer, i föreningar och andra delar av det civila samhället. Samtidigt måste lagstiftningen mot diskriminering vara stark och hävdas kraftfullt av de lagvårdande myndigheterna. Skärpningar av diskrimineringslagstift-

ningen har skett under medverkan av Centerpartiet så att den nu är relativt heltäckande.

De olika ombudsmännen som har i uppgift att försvara medborgarna mot diskriminering bör sammanföras i en myndighet för att ge arbetet ökad styrka. Detta har Centerpartiet föreslagit i en annan motion.

Lagen om diskriminering i arbetslivet omfattar inte elever vid grundskolor och gymnasier, vuxenstuderande och värnpliktiga – något Centerpartiet upprepade gånger motionerat om – men lagförslag föreligger nu, vilket vi välkomnar. Lagen om likabehandling av studenter i högskolan omfattar inte värnpliktiga och studerande vid polis- och militärhögskolorna, vilket med tanke på lagens innehåll vore lämpligt. Detta bör åtgärdas. Riksdagen bör av regeringen begära förslag om ändring av lagen om likabehandling av studenter i högskolan i enlighet med vad som anförts i motionen.

Grundlagen ska tydligt markera att alla människor är lika mycket värda samt att ingen diskriminering av samhällsmedborgare eller grupper ska vara tillåten. En ändring i 2 kap. regeringsformen är under behandling och bred politisk enighet har nåtts om en formulering som säkerställer att människor inte ska kunna särbehandlas eller missgynnas av lag eller annan föreskrift på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Centerpartiet inväntar denna förändring med tillfredsställelse.

Även om den i lagstiftningen synliga diskrimineringen av HBT-personer har reducerats så förekommer fortfarande diskriminering i myndigheternas föreskrifter samt diskriminering eller brister i bemötandet som bygger på omedvetenhet. Socialstyrelsens föreskrift att män som har sex med män ej ska få lämna blod är ett sådant exempel. Motivet – att blodsmitta måste undvikas – är naturligtvis angeläget, men sådana risker inbegriper alla personer som har tillfälliga sexuella kontakter, och regeln avslöjar en fördomsfull syn på alla homosexuella som promiskuösa personer med riskabelt sexuellt beteende. Målet kan lika väl uppnås genom att alla personer som donerar blod får avge en försäkran om att de inte haft oskyddat sex inom en lämplig tidsperiod.

Efter flera decenniers framsteg i arbetet för att upphäva diskriminerande lagar och myndighetsutövning mot homosexuella kan vi nu skönja en situation där någon formell diskriminering inte längre förekommer. Det finns gott hopp om att äktenskapslagstiftningen kan göras könsneutral under de närmaste åren. Det är dags att sätta upp ett slutdatum för den månghundraåriga epok då lagens svärd och statens tjänare använts för att förtrycka och diskriminera människor som faller utanför den heterosexuella normen. En slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning bör inledas i syfte att städa bort alla eventuella återstående rester av diskriminerande lagar och förordningar. Denna översyn bör inledas omgående och syfta till att Sverige den 1 januari 2008 inte ska ha några lagar och förordningar som gör diskriminerande åtskillnad mellan heterosexuella och homosexuella. Tilläggsdirektiv till författningsutredningen bör övervägas som ett sätt att nå detta mål.

Vad som ovan anförts om en slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning i syfte att Sverige den 1 januari 2008 inte ska ha några lagar och förordningar som gör diskriminerande åtskillnad mellan heterosexuella och

Fel! Okänt namn på

homosexuella samt stadgande om icke-diskrimineringsprincipen i grundlagen bör ges regeringen till känna.

HBT-personers psykosociala situation

Fortfarande lever många HBT-personer under tyngden av svårartade fördomar och negativa attityder i den sociala omgivningen. En konsekvens av detta kan vara att personer inte vågar vara öppna med sin sexuella läggning. Konsekvenserna av detta kan vara allt från en social barriär som skapar sämre kontakter på t.ex. arbetsplatsen till ett liv i lögn och dubbelhet. Detta leder i sin tur till vantrivsel, mindervärdeskänslor och i värsta fall psykisk ohälsa. Undersökningar i andra länder, bl.a. Norge och Storbritannien, och en mindre undersökning i Sverige tyder på en kraftig överrepresentation av HBT-personer i fall av självmord och självmordsförsök. Om denna bild är riktig kräver människors fördomar sitt pris i människoliv.

Särskilt utsatta är många av dem som ryms under begreppet transpersoner. Personer med en annan könsidentitet än sitt biologiska kön, och personer som genomgått könsoperationer bemöts fortfarande med stor fördomsfullhet i samhället. Det sker mot bakgrund av att redan identitetsproblematiken för dessa personer kan vara mycket påfrestande och det kan befaras att såväl depressioner som självmord är vanliga i gruppen.

Ett bättre underlag krävs för framtida politiska strategier för att motverka fördomar och förbättra det psykosociala klimatet för HBT-personer. Därför bör en utredning om HBT-personers psykosociala situation i Sverige tillsättas. Detta bör ges regeringen till känna.

Ungdomar och utbildning

Ungdomstiden kan vara jobbig för alla. Funderingar kring den egna personligheten, framtiden, relationer och sexualitet upptar en stor del av alla unga människors tankeverksamhet. För unga HBT-personer tillkommer den komplexa frågan om hur omvärlden ska hantera deras sexuella läggning eller könsidentitet.

Risken för mobbning eller språkvåld är särskilt stor för gruppen unga HBT-personer. Ord som ”bög” och ”flata” kan i vissa kontexter ha en neutral eller positiv laddning, men vanligtvis används de i nedsättande syfte för att hävda en heterosexuell norm. Tillrop av detta slag används både för att trakassera personer som mer eller mindre öppet har utvecklat en homosexuell identitet, och mot andra utsatta personer. På så vis bidrar de samtidigt till att bygga upp en rädsla bland unga latent homo-, bi- eller transpersoner för att finna sig till rätta i sin sexuella identitet. Även aningslösa eller skämtsamma kommentarer verkar på detta vis förtryckande och utvecklingshämmande. Det behövs en nationell kampanj för nolltolerans mot språkvåld. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn på

Skolpersonal står för en viktig del av skolungdomars vuxenkontakt och formar deras arbetsmiljö. Det kan inte accepteras att skolpersonal – lärare, skolsköterskor, kuratorer, syokonsulenter m.fl. – uppträder diskriminerande eller fördomsfullt i sin yrkesutövning och i bemötandet av eleverna. Sex- och samlevnadsundervisningen är viktig för att ge unga människor kunskaper och möjligheter att reflektera över relations- och samlevnadsfrågor och den egna identiteten. Det finns dock tydliga indikationer på att homo- och bisexuella samt transpersoner inte behandlas på ett tillfredsställande sätt i alla skolor.

Läromedel ska inte bidra till att förstärka negativa attityder till homo- och bisexualitet samt transsexualism, oavsett om det sker i grundskolan, gymnasiet eller i universitetsvärlden. Skolverkets och Högskoleverkets tillsyn av utbildningsverksamheten ska också innefatta förekomsten av fördomsfulla läromedel eller kurslitteratur.

Skolan ska vara en miljö som grundlägger jämlika värderingar vad avser elever med olika sexuell läggning och könsidentitet, som ger goda förutsättningar för alla elevers personliga utveckling och som är skyddad från trakasserier, mobbning och kränkande behandling på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Skolan och den högre utbildningen ska också förmedla en kunskap som är fri från fördomar och använda sig av läromedel som inte motverkar detta.

Vad som ovan anförts om att skolan ska vara en miljö som ger goda förutsättningar för alla elevers personliga utveckling, och de krav det ställer på personalens medvetenhet och kompetens, på samlevnadsundervisningens kvalitet och på läromedlens innehåll vad avser sexuell läggning och könsidentitet, bör ges regeringen till känna.

I många yrken där man möter människor i känsliga situationer eller fattar beslut om människors personliga förhållanden är det viktigt att personalen har HBT-kompetens för att undvika diskriminerande eller kränkande behandling. Högskoleverket bör undersöka för vilka yrken det kan vara befogat att säkerställa att kunskaper om HBT-frågor och bemötandefrågor förmedlas och på vilket vis detta bör ske. Detta bör ges regeringen till känna.

Bemötande inom socialtjänsten m.m.

En rapport från Socialstyrelsen som presenterades under våren 2004 avslöjade brister i socialtjänstens bemötande av homo- och bisexuella personer. Enligt undersökningen förekommer diskriminerande särbehandling samt nedlåtande och kränkande bemötande. Det vanligaste är emellertid okunskap och bristande observans. I flertalet fall har troligen inte dessa brister någon avgörande betydelse för socialtjänstens förmåga att biträda personen, men i vissa situationer finns risker för att kvaliteten i hjälpinsatserna blir lidande. Det gäller enligt Socialstyrelsen bl.a. när personerna är barn och ungdomar, eller har utsatts för partnervåld. Det är viktigt att medvetenheten inom socialtjänsten om att sexuell läggning och könsidentitet kan ha betydelse för personers sociala situation, att kunskapen stärks samt att nedlåtande och kränkande bemötande motverkas, för att säkerställa att HBT-personer får en likvärdig och

Fel! Okänt namn på

adekvat behandling. Departementspromemoria 2004:20 som publicerades under våren föreslår lagändringar som ska skydda HBT-personer mot diskriminering och dåligt bemötande inom områdena socialförsäkring och anslutande bidragssystem, arbetslöshetsförsäkring, socialtjänst, färdtjänst, riksfärdtjänst och bostadsanpassningsbidrag samt inom hälso- och sjukvård. Det är önskvärt att detta också medför att åtgärder vidtas för att ett kvalitetssäkrat bemötande inom socialtjänsten och liknande myndigheter åstadkoms. Centerpartiets förslag om detta i förra årets motion har ännu inte behandlats, varför vi inte kan göra någon hemställan i denna motion.

Våld och brott mot homo-, bi- och transpersoner

Trots att attityderna till HBT-personer generellt sett förbättrats i samhället förefaller det inte som om våldet mot dessa grupper minskat. Flera utredningar har påvisat att en stor del av homo-, bi- och transsexuella kvinnor och män utsatts för våld eller hot om våld på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet och att denna andel förefaller öka. En del av detta våld är troligen politiskt organiserat eller inspirerat av nynazistiska grupper. De rättsvårdande myndigheterna måste ta detta våld på stort allvar. Vissa rättsfall tyder på att brott mot HBT-personer med ideologiskt syfte inte medfört ökad straffpåföljd. Om så är fallet måste åtgärder vidtas för att säkerställa en riktig rättstillämpning. Många HBT-personer som inte är öppna med sin sexuella läggning är särskilt utsatta, eftersom de ogärna tar kontakt med myndigheter för att anmäla brott av homofob karaktär. Detta ställer särskilda krav på polis och rättslig personal vid bemötandet av sådana personer och kan eventuellt motivera kompetenshöjande insatser. Arbetet inom Stockholms polisdistrikt är ett lovvärt exempel som bör spridas i övriga landet.

Vad ovan anförts om våld och brott mot homo-, bi- och transpersoner bör ges regeringen till känna.

Homosexuella inom försvaret

Sexuell läggning får självfallet inte vara grund för diskriminering eller kränkande behandling inom Försvarsmakten. Ett medvetet arbete med dessa frågor bedrivs nu med tydligt stöd från försvarsledningen, även om mycket återstår att göra. Detta arbete har riksdagens starka stöd.

I Förenta staternas försvarsmakt praktiseras med lagens stöd en systematisk diskriminering mot homo- och bisexuella anställda som varje år leder till att omkring 1 000 personer avskedas. Liknande lagstiftning eller praktik förekommer även i andra länder, även i enstaka EU-länder – något som tydligt strider mot EU:s värdegrund.

Bortsett från att detta är ett flagrant brott mot något som borde vara en internationellt erkänd mänsklig rättighet berör detta också direkt Sverige och svenska intressen. Svenska soldater i internationella insatsstyrkor riskerar att hamna under amerikanskt befäl. Det kan inte accepteras att svenska soldater i

sin professionella roll riskerar att utsättas för kränkande attityder, behandling och diskriminering på grund av sin sexuella läggning. Det är inte heller lämpligt att multinationella insatsstyrkor som verkar på FN-mandat tillämpar bestämmelser som strider mot andan i de rättigheter FN är satt att försvara. Detta bör ges regeringen till känna.

Internationellt

I stora delar av världen är homo-, bi- och transpersoner utsatta för ett brutalt förtryck av statsmakten eller inflytelserika religiösa eller sociala rörelser. Centerpartiet anser att HBT-perspektivet i Sveriges utrikespolitik måste vara tydligt markerat och innebära en ambition att hjälpa de personer som är utsatta för förtrycket och samtidigt påverka attityder och lagstiftning i de länder där förtryck förekommer. Konkret bör detta innebära att Sveriges regering och andra företrädare och representanter för Sverige har som uppdrag att påtala det oacceptabla i förföljelser av HBT-personer i tillämpliga internationella sammanhang samt i kontakterna med länder där HBT-personer kränks. Centerpartiets förslag om detta i förra årets motion har ännu inte behandlats, varför vi inte kan göra någon hemställan i denna motion.

HBT-flyktingar

Under det senaste året har flera nya fall där asylsökande HBT-personer återförvisats till grovt repressiva hemländer uppmärksammats. Detta trots att riksdagen beslutat att förföljelse på grund av sexuell läggning och könsidentitet ska vara grund för asyl i Sverige. Migrationsverket har motiverat sina beslut med att någon fara för personernas liv, frihet och hälsa inte föreligger, trots att dödsdomar och andra hårda straff för homosexuella handlingar verkställs regelbundet i flera av länderna, t.ex. Iran och Egypten. Centerpartiet har upprepade gånger påpekat, att riksdagens beslut att förföljelse på grund av sexuell läggning och könsidentitet ska vara giltigt asylskäl inte på ett tillfredsställande sätt implementerats i Migrationsverkets och Utrikesdepartementets verksamhet. Regeringen bör omgående vidta åtgärder för att säkerställa att beslutet efterlevs. Detta bör ges regeringen till känna.

HBT-kompetens i utrikesförvaltningen

Det har uppmärksammats att UD:s ambassadrappporter, som bl.a. ligger till grund för Migrationsverkets prövning av asylansökningar, haft kvalitetsbrister med avseende på beskrivningen av HBT-personers ställning i vissa länder. Konsekvensen kan bl.a. bli att asylsökande avvisas till länder där deras liv är i fara, liksom att de utrikespolitiska övervägandena blir felaktiga. Åtgärder bör vidtas för att höja utrikesförvaltningens HBT-kompetens. Centerpartiets för-

Fel! Okänt namn på

slag om detta i förra årets motion har ännu inte behandlats varför vi inte kan göra någon hemställan i denna motion.

FN-konvention om rättigheter avseende sexuell läggning och könsidentitet

Rätten att älska vem man vill oberoende av kön är, enligt Centerpartiet, en mänsklig rättighet och borde erkännas som en sådan. Vi vet att det finns många länder som motarbetar antagandet av en FN-konvention som säkerställer homo-, bi- och transpersoners likaberättigande, men ambitionen måste ändå vara att en sådan ska antas. Arbetet för en sådan konvention är i sig opinionsbildande och attitydpåverkande.

Sverige bör i FN arbeta för antagandet av en konvention som erkänner likaberättigande och frihet från diskriminering för homo-, bi- och transpersoner som en mänsklig rättighet. Detta bör ges regeringen till känna.

Ta upp HBT-indikatorer i Human Development Report

Ett sätt att stärka HBT-perspektivet inom FN:s arbete skulle vara att få upp en redovisning av ländernas lagstiftning och behandling rörande HBT-personer i UNDP:s årliga benchmarking Human Development Report. Sverige bör verka för att indikatorer som beskriver HBT-personers rättsliga ställning följs av UNDP och redovisas i Human Development Report. Detta bör ges regeringen till känna.

Sveriges arbete i EU

Inom EU varierar HBT-personers juridiska rättigheter och levnadsförhållanden betydligt. Storbritannien och Grekland är två länder som fortfarande har lagar och förordningar som tydligt diskriminerar homo-, bi- och transpersoner. I flera av de nya medlemsländerna saknas lagstiftning mot diskriminering. De faktiska livsvillkoren för HBT-personer präglas ofta av en hård social repression, som i vissa fall förstärks genom trakasserier från polisväsende och andra myndigheter. Medlemskapet i sig medför dock förbättringar för dessa grupper. Det räcker emellertid inte. Sverige bör i sitt EU-arbete tydligt markera att icke-diskriminering och respekt för olikheter ska vara en del av EU:s värdegrund och måste leda till konsekvenser i medlemsländernas lagstiftning och politik. Centerpartiets förslag om ett HBT-perspektiv i Sveriges arbete i EU i förra årets motion har ännu inte behandlats, varför vi inte kan göra någon hemställan i denna motion.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Kenneth Johansson (c)

Johan Linander (c)

Margareta Andersson (c)

Annika Qarlsson (c)

Jan Andersson (c)

Birgitta Sellén (c)